

29. jun. 1846

FAKTA

Dato:
29. jun. 1846

Sidetæl:
Dagbog G, side 81-84

Dagbogens placering:
Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.
KKS19998

Trykt udgave:
Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas
Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846,
Statens Museum for Kunst 1976, s.
246-248; Jesper Svenningsen (red.):
Seks år af et liv. Johan Thomas
Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne,
kunst og kærlighed, København 2018,
s. 458-460

TRANSSKRIFTION

Brügge 29 Juny 1846.

Jeg maatte atter til Hospitalet, der gjemmer de mageløse Skatte af Memmeling.¹ Custoden troer jeg syntes godt om, at jeg kom igjen, som han overhovedet er en af de menneskeligste, jeg har truffet paa blandt denne Klasse [overstreget: af] der som oftest baade i Sind og Skind ligne Bindehunde. Jeg kjøbte mig en rar lille Bog, som Verten her alt laante mig iaftes, og som jeg studerede til langt ud paa Natten. Der har jeg en omstændelig Beskrivelse af alle disse Billeder, og tillige de faae Træk, man har tilbage af det kjære Menneskes Liv. Jeg vilde ønske at jeg kunde finde en lignende om Qvintin Mezzys.² – Jeg var to Gange i Cathedralen St Sauveur for at see Memmelings Hyppolyt,³ men forgjæves, der var stor Tjeneste med Prosessioner og Biskopper o s v, og her i de nordligere Lande har Catholicismen bestandig noget saa strengt alvorligt, at jeg ømmer mig ved under Tjenesten at gaae om i kunstæstetisk Betragtning; i Italien, skjøndt jeg der altid viste deres Cultus behørig Agtelse, saa følte man dog det generede dem ikke i mindste Maade. – Senere saae jeg den prægtige Camin i palais de la justice. •82•

Det skylder jeg Brügge: at tilstaae den var mig, deels ved sit middelalderlige Præg, deels ved sine Billeder af Memmeling og van Eyck – den kjæreste af Belgiens Byer. Maa man end indrømme, at disse Kunstnere i Skjønhed og "stor Stil" maa vige for Perugino og Francia, Bellini og Bergognone saa er det dog en rar Fornemmelse man har ved at betragte Grundtypen i disse Skikkelser, det er Kjød af vort Kjød og Blod af vort Blod, det er den nordiske, blege og blye Skjønhed, maaskee mere Sjælens end Legemets. Gjorde ikke allerede Lucas Kranach i Rom det Indtryk paa mig og Memmeling og Holbein i Florenz. Denne fine, blonde Qvindelighed, som kun hos Italienerne er tilstæde i enkelte Glimt, som en Anelse, den er her Grundtypus. Jeg undtager naturligviis Raphael, thi hvordan skulde jeg anderledes udtrykke Karakteren i Madonna og Catarina i Impanataen, Madonna med Stillitsen og Madonnæ Kroning o s v. o s v. Men han er ogsaa Underbarnet i Kunstens Verden, over al Beskrivelse, o! at disse Øine fik at see hans vidunderlige Billeder, det skal de aldrig glemme! – •83•

Efter at have seet van Eyck, Qvintus Mezzys, Memmeling, Abrecht Dürer, Lucas Cranach og Holbein er jeg utilbøielig til at indrømme Italienerne mere, end: [at] de have havt en rigere, skjønnere Natur at støtte dem til, en Fordeel saa stor maaskee rigtignok, at denne Omstændighed skabte hos dem den deilige Blomst i Raphael, mens [overstreget: vi] Landene nord for Alperne kun som de rigeste Blomster fik Rubens og Van Dyck, der som christelige Malere dog kun, selv i deres Hovedværker, ere ringe mod ham. Men jeg for mit Vedkommende har stedse størst Glæde af Knupperne og de vare i Basel og Brügge henrivende deilige, om end de manglede det mildere Solskin for heelt at udfolde dem. – Vi Nordboer, hvordan skal det

gaae os, som først fik en Kunst saa seent, at den allerede andre Steder [for længe siden] havde culmineret? Vi faae aldrig nogen egentlig Barndom, uden den, som hver enkelt Maler har, og, at den maa være ret reen, uskyldig og phantasiriig, det vil jeg da af Hjertet ønske. Nu skal jeg hjem og iagttage de Andre, gjøre mig Umage selv, og vi ville da see, om Noget skal komme frem, der vil være værdt at nævnes og gjemmes, jeg vil haabe det!

●84●

samme Aften i Antwerpen.

Jeg er tilmode som jeg var kommen hjem ved atter at være i det rare Huus her "au courier" med sin gammeldags ærlige Tone, med de mange jævne, rare Folk, der komme frem allevegne fra som hos Købkes⁴ i gamle Dage. Inat Kl 2 kunde jeg komme bort til Rotterdam, men saa iilsomt behøver jeg heller ikke at tage det, og jeg bliver da her i Ro imorgen, haabende en Leilighed den følgende Dag. – Kl 5 tog jeg fra Brügge og var her Kl: 9¼. Hvad jeg nu dog bebreider mig [ei] at have seet er: Quintin Mezzys Billed⁵ samt Raadhuset i Löwen og Memmelings Hippolyt i Formiddags – og hvad der er af de kjedelige Uheld, at Samlingen i Brüssel ikke var visibel. Ellers har Belgien givet mig herlige Nydelser, og jeg ønsker kun: at Holland overhovedet maa byde mig flere reent naturalistiske Ting og færre historiske Billeder; jeg er saa gridsk paa Potter, Everdingen, Ruisdal, Cuïp og hvad de hedde alle de herlige Karle, som endnu ikke ret ville frem.

¹ Hans Memling (ca. 1430-1494).

² Quentin Metsys (1466-1530).

³ Maleriet tilskrives nu Dieric Bouts og findes i katedralmuseet.

⁴ Maleren Christen Købkes forældre, bagermester Peter Berendt Købke og Cecilia Margrethe Købke, født Petersen, havde indtil 1833 boet på Kastellet, hvor også Lundbye dengang boede med sin familie.

⁵ Nu i Musée Royal des Beaux-Arts, Bruxelles, inv.nr. 2784.

Brügge 29 Junij 1846.

Jeg maatte atter til Hospitallet, der gjennem
den smagelose Skatte af Memmeling. Costerus
troos jeg sigter godt om, at jeg kom igjennem, som
han overhaudet er en af de menneskeligeste, jeg
har truffet paa blandt denne Klasse af den
sine efterst baade i Kind og Skind ligesom Bindet
de. Jeg kjøbte mig en rar lille Bog, som
Visten her alt leante mig i efter, og som jeg stude
rede til langt ind paa Natten. Der har jeg en
om stændelig Beskrivelse af alle disse Billeder,
og tillige de faae Træk, man kan tilhage
af det kjære Menneskes Liv. Jeg vilde ønske
at jeg kunde finde en lignende om Quintin
Meysins. - Jeg var to Gange i Cathedralen: St.
Lauveurs for at see Memmelings Klippelyst,
men forgyver, der var stor Tjeneste med Pro
sessioner og Biskopper osv, og her i de nord
lige Lande her Catholicismen bestandig noget
saa strengt alvorligt, at jeg ender mig ved
minde Tjenesten at gaa om i kunst estetisk
Betragtning; i Staden, skjønt jeg der altid viste
deres Cultur bekjendte Aytelse, saa faldt man dog
det generelt den ikke i mindste Maade. - Senere
saw jeg den prægtige Laurin: palais de la justice.

Det skylder jeg Brügge: at tilstaae den var
mig, dels ved et sniddel alderlige Præg,
dels ved sine Billeder af Memmeling og
van Eyck - den kjæreste af Belgiens Riger.
Maa man end indromme, at disse Kunstnere
i Skjæbnhed og "stor Stil" maa især for Præm-
me og Francia, Bellini og Bergognone
saa er det dog en rar Fornemmelig man
har ved at betragte Grundtypen i disse Skikkel-
ser, det er Kjød af vort Kjød og Blod af vort
Blod, det er den menneskelige, blege og blide
Skjæbnhed, maaskee enere Sjæleens end Legemets.
Jegde ikke allerede Lucas Kraanach: som det
indtryk paa mig og Memmeling og Malheim
i Florenz. Denne fine, bløde Grundelighed,
som kun hos Malimærene er tilstede i enkel-
te Glimt, som en Aarelse; den er her Grund-
typus. Jeg indtager naturligvis Papirul, thi
hvordan skulde jeg anderledes indtrykke Karak-
teren i Madonna og Catarina; Inspanataen,
Madonna med Stollitren og Madonna Koning
o s v. o s v. Men naar er ogsaa Underbarhet
i Kunstens Vordue, over at Beskrivelse, o'
at disse Fine fik at see hans vidunderlige
Billeder, det skal de aldrig glemme! -

Efter at have set van Eyck, Pinturiccios, Mem-
brini, Albrecht Dürer, Lucas Cranach og Holbein
er det utvilsomt at indvandrede Italienerne
mere, end ^{at} de have haft en rigere, og skønnere
Natur at støtte dem til, en Fordel. saa stor man
skoe sigtjunkt, at derum Omstændighed skete
hos dem den delige Blomst i Raphael, mens
i Landene nord for Alperne kun som i rig-
te Blomster fik Titians og Van Eyck, der som
christelige Malere af him, alle i deres hovedværker,
er ringe med hans. Men det var mit Udkommende
har stadig stund Gled af Kunstværker og de vare
i Basel og Brügge kendende Lige, om end de
mangede det mildere Salskin for heelt at indfald
saa. — Vi Nordboer, hvorom skal det gaae op,
som først fik en Kunst saa reent, at den allerede
andre Sted ^{for Gængs giden} havde culmineret? Vi passe af den en
gen egentlig Berømt, inden den, som lever en
heelt Maler har, og, at den maaske var ret reent,
indbyldig og phantasierig, det vil vi da af Hjertet
ønske. Nu skal vi hjerne og sigt tage de Andre,
gives mig Mney selv, og vi vil da see, om
Nyet skal komme frem, der vil være værdt at
mødes og glemmes, vi vil haabe det!

Samme Aften i Antwerpen.

Jeg er tilmede som jeg var kommen hjem
med ettes at være i det vare Altius her, an
coursiers" med sin gammel dags ærlige Tone,
med de mange sønne, rare Falk, der
komme frem alle vegne fra som hos Kåb
kes i gamle Dage. Som Kl 2 kunde jeg
hermed borte til Rotterdam, men saa i ilsonst
bekoer jeg heller ikke at tage det, og jeg bliver
sa her i No imorgue, haabend. en Heilighed
den følgende Dag. — Kl 4 tog jeg fra Brugge
og var her Kl. 9 $\frac{1}{4}$. Hvad jeg saa der betrei
der mig det have seet er: Justin Menges
Billed samt Naadhuset i Louwen og Mem
melings Klippelyt i Formiddags og hvad
der er af de hvidlige Mheld, at Samlingen
i Brussel ikke var risikel. Ellers her
Belgien giend mig herlige Nyheder, og
jeg ønsker kun: at Holland overhovedet
maa hvide mig flere saent naturaliste
ske Ting og fjerne historiske Billeder;
jeg er saa glad paa Patter, Lucdingen, Pui
sal, Cuij og hvad de hedde alle de herlige
Karte, som end nu ikke net vilde frem.